



Kevser H. Akdemir

kakdemir@setav.org

DW Türkçe'nin Dezenformasyonu

MEDYANIN EN ÖNEMLİ GÖREVLERİNDEN BİRİ, OLAĞANÜSTÜ KRİZ DURUMLARINDA HABERCİLİK YAPARKEN TOPLUMU KORKU, ENDİŞE VE İNFİALE SÜRÜKLEYEBİLECEK İÇERİKLERDEN KAÇINMAK OLMALIDIR. DW TÜRKÇE İSE KORONAVİRÜS SÜRECİNDE TÜRKİYE İLE İLGİLİ YAPTIĞI HABERLERDE BU HASSASIYETİ GÖSTERMEDEN YAYIN YAPIYOR. HABERLERİ GERÇEKLER ÜZERİNE KURGULANMIYOR.

Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'nin de en önemli gündem maddesi bir süredir koronavi-rüs salgını. Türkiye, virüsün ilk tespit edildiği günden itibaren hızlıca attığı adımlarla salgınla mücadelede önemli bir başarı yakaladı. Özellikle salgınla ilgili gelişmeleri büyük bir dikkatle takip ederek halkı sürekli bilgilendirip gerekli uyarılarda bulunan Sağlık Bakanı Fahrettin Koca'nın özverili çalışmaları toplumun hemen her kesiminin takdirini topladı. Devletin açıkladığı ekonomik destek paketi, salgın sürecinde hastanelerin yetersiz kalma ihtimaline karşı yeni hastane çalışmalarının başlatılması, ücretsiz maske dağıtımı, evden çıkmaları kısıtlanan 65 yaş üstü vatandaşların ihtiyaçlarının karşılanması ve bu süreçte işten çıkarmaları engellemek için yasal düzenleme yapılması gibi toplumun her kesimini rahatlatan adımlar atıldı.

Bu hizmetler ve yapılan çalışmalarla ilgili "Devlet zaten bunları yapmak zorunda" diyenler olabilir. Haklılık payı da var elbette. Ancak dünyadaki diğer örneklerle bakıldığında; bu çalışmaları "yapmak zorunda olmadığını" söyleyen ve halkı virüsle mücadelede kendi alacakları önlemlerle başbaşa

bırakan devletlerin de pekala olduğunu görüyoruz. Hem de bu durum, az gelişmiş ülkelerde değil Avrupa'nın en gelişmiş ülkelerinde yaşandı. İngiltere'nin virüse karşı serbest politika uygulaması, halkın sağlığının söz konusu olduğu bir durumda nasıl bir tavır takınıldığı konusunda önemli örneklerden biri oldu. Dolayısıyla Türkiye'nin yaptıkları, zaten yapılması gerekenin ötesine geçen özverili çalışmalar olarak halkın takdirini topladı ve birçok ülkeye göre salgınla mücadelede Türkiye'yi oldukça başarılı bir noktaya taşıdı.

Bütün bunlara rağmen Batı medyasının Türkiye'de varlığını sürdüren bazı yayın organları, Türkiye'nin bu kriz karşısındaki başarısından ziyade, yaşanan gelişmeleri negatif bir algı oluşturmaya çalışarak haberleştirme çabası içerisinde. Alman medyasının Türkiye'deki uzantısı Deutsche Welle (DW) Türkçe de bu yayın organlarından biri.

DW Türkçe'nin yeni hastanelerin yapımı, test ve ölüm oranları ile ilgili konulardaki yaklaşımı bunun önemli bir örneği oldu. "Hastane inşaatına başlanması güzel ama geç başladı" yorumunu yapan DW Türkçe, test ve ölüm oranları ile ilgili de "Test yapılması iyi ama daha çok teste ihtiyaç var", "Ölüm

oranları az ama ya devlet sayılda oynama yaptıysa..." gibi haber içerikleriyle toplumda tedirginliği arttıracak içerikler üretti. Alman yayın organı, devletin sosyal medya araçlarının denetimine el koyacağı ve vaka sayısının doğru verilmediği yönündeki iddiaları da benzer şekilde haberleştirdi. Bu konudaki gerçek dışı yayınları ısrarlı bir şekilde sürdürüyor.

Otoriter Yönetim Söylemi

Mecranın en dikkat çeken haberlerinden biri Banu Güven'in "Güven boşluğunu panik dolduruyor" başlıklı haberi oldu. Haber, 10 Nisan'da alınan sokağa çıkma yasağının duyurulmasıyla beraber çok sayıda kişinin alışveriş için dışarıya çıkmasını konu aldı. Haber, "Koronadan korunması gerekirken sokağa dökülen insanlar, sohbet gruplarında yayılan 'hükümet burayı da izliyormuş' mesajları... Banu Güven topluma hakim olan endişe ve paniği DW Türkçe'de yazdı" açıklaması ile sunuldu.

Haberin içeriğinde yer alan hükümete yönelik ağır ifadeler, DW Türkçe'nin o akşam yaşananları, 40 günlük süreçte yaşanan tüm olumlu gelişmeleri perdelemek ve olumsuz algı oluşturmak için bir fırsat olarak gördüğünü de ortaya



koydu. Haberde yazılanlar ilk günden itibaren titizlikle çalışan, yurt dışındaki vatandaşlarını dahi özel uçaklarla ülkesine getiren bir hükümete karşı en basit ifade ile haksızlık. Haberdeki, "Otoriter yönetimlerin bilgiyi ve hakikati halktan esirgemesiyle doğan boşluk, kriz dönemlerinde rivayet, dedikodu, dezenformasyon ve panikle doluyor" ifadeleri DW Türkçe'nin hükümete karşı kullanmaktan çokça hoşlandığı "otoriter yönetim" saplantısını besliyor.

Haberde, sosyal ağların denetimi ile ilgili yapılması planlanan değişiklikler, tam da devletin engellenmek istediği "yalan" paylaşımlar kullanılarak eleştiriliyor. Whatsapp üzerinden yayılan güya "korku dolu" paylaşımlara da yer verilen haberde, özellikle kriz dönemlerinde sahte hesaplarla toplumu panik ve korkuya iten yalan içeriklere karşı alınan tedbirler "otoriterlik" iddiası ile eleştiriliyor. "Sosyal medyaya kuşatma" başlıklı haber de benzer bir içerikle hükümetin "koronavirüs salgınının yarattığı kirliliği bilgi ortamından istifade ederek interneti tamamen kontrol altına almayı amaçladığı" dillendiriyor.

Her dönem yalan haberlerin topluma verdiği zarar ortadayken hükümetin buna karşı attığı adım tuhaf bir şekilde eleştiriliyor. Suriye iç savaşından alınan görüntülerin "Türkiye'de polis şiddeti" gibi alakasız bir haberde kullanılması,

yayılması, sonradan yalanlansa dahi birçok insanın algısını şekillendirmiş olması, aynı yaklaşımla "basın ve ifade özgürlüğü" olarak değerlendirilebiliyor.

DW Türkçe, Türkiye'de koronavirüs sürecindeki ölüm ve vaka sayılarının az olmasıyla ilgili devletin gerçek rakamları açıklamadığına ilişkin iddiaları ön plana çıkarıyor. "Dünyada Covid-19, Türkiye'de kuş gribi", "Bir hafta sonra doktor bulamayabiliriz" ya da "TTB: Bakanlık korona ölümlerini doğru raporlamıyor" başlıklı haberler bu iddiaları gündeme getirenlerden sadece birkaçı... Haberlerde geçen iddialar ise şu şekilde: "Dünya Sağlık Örgütü'nün Mart itibarıyla Covid-19 kabul ettiği vakaların, Türkiye'de hala Avian Influenza (kuş gribi) veya Mers Cov (Orta-doğu solunum sendromu) olarak kayda geçtiği iddia ediliyor", "DW Türkçe'nin görüşüğü doktorlar, resmi sayıların gerçeği yansıtmadığını savunuyor. Koronavirüs vakaları ve ölümlerin, söylenenden çok daha fazla olduğu belirtiliyor."

Bu ifadelerin yer aldığı bir haberi kaleme alanların, bu söylemlerin pandemiye karşı mücadele eden bir toplumda nasıl bir psikolojik etki uyandıracağını hesaba katıp katmadığını bilmiyoruz. Ancak doğruluğu kanıtlanmamış bu tür iddiaların toplum psikolojisini olumsuz etkileyeceği oldukça ön görülebilir bir gerçek. Muhtemelen amaç da zaten budur.

İnfaz Düzenlemesi Yalanları

Meclis'te kabul edilen infaz düzenlemesi de DW Türkçe'nin ele aldığı bir başka konu oldu. Düzenleme, "Sistemli gazeteci tutuklamalarını beraberinde getirecek" başlığıyla verildi. Terör, cinsel istismar, kadına şiddet gibi suçlar haricindeki suçlarda ceza indirimi öngören düzenleme gazeteciler için bir tehdit olarak yorumlandı. Haberde, "Boşalan yerleri doldurmak için hazırlık yapıyorlar" iddiaları yer aldı. "Türkiye'de pandemi döneminde gazeteci olmak" başlıklı haber de benzer şekilde infaz düzenlemesiyle Türkiye'de gazetecilere yönelik bir baskı ortamının doğacağı iddia edildi. "Yeni infaz düzenlemesinin basın için daha zor bir otosansür dönemini başlatabileceği endişesi hakim" ifadeleri yer alan haberde, yine aynı mecranın sıkça gündeme getirdiği "Türkiye'de gazetecilere yönelik baskı ve sansür" iddialarını güçlendirecek şekilde aktarıldı.

Medyanın en önemli görevlerinden biri, olağanüstü kriz durumlarında habercilik yaparken toplumu korku, endişe ve infiale sürükleyebilecek içeriklerden kaçınmak olmalıdır. Gerçeğe bağlılık temel prensiptir. DW Türkçe'nin tüm dünya için büyük bir korku ve endişe nedeni olan böyle bir süreçte yaptığı haberler ise bırakın bu hassasiyete uymayı haberlerini gerçek dışı iddialar üzerine kurarak tam dezenformasyon makinesi gibi çalışmaktadır. **K**

DW Türkçe, Türkiye'de koronavirüs sürecindeki ölüm ve vaka sayılarının az olmasıyla ilgili devletin gerçek rakamları açıklamadığına ilişkin gerçekdışı iddiaları sürekli ön plana çıkarıyor. "Ölüm oranları az ama ya devlet sayılarda oynama yapıtıysa..." gibi haber içerikleriyle hem dezenformasyon yapıyor hem de tedirginliği artırmaya çalışıyor.